

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ**

**Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Δ΄**

**Α. Παπανδρέου 37
151 80 ΜΑΡΟΥΣΙ**

**Πληροφορίες: Θεοδώρα Δρούλια
Τηλέφωνο : 210.34.43.605
                  : 210.34.42.239
Fax : 210.34.42.241
e-mail : t05olohm@ypεpθh.gr**

**Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας**

**Μαρούσι, 7 - 9 - 2007
Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτερ.
Φ.50 / 208 / 97293 / Γ1**

ΠΡΟΣ:

- 1. Περιφερειακούς Διευθυντές
Εκπαίδευσης Π.Ε. & Δ.Ε.
της χώρας
(έδρες τους)**
- 2. Προϊσταμένους Επιστημονικής και
Παιδαγωγικής καθοδήγησης Π.Ε.
της χώρας
(έδρες τους)**
- 3. Σχολικούς Συμβούλους Π.Ε.
(έδρες τους)**
- 4. Διευθυντές Εκπαίδευσης
και Προϊσταμένους Π.Ε.
της χώρας
(έδρες τους)**
- 5. Δημοτικά Σχολεία της χώρας
(μέσω Δ/νσεων και Γραφείων Π.Ε.)**
- 6. Συντονιστικό Γραφείο Μειονοτικών
Σχολείων Π.Ε. & Δ.Ε. Θράκης
(έδρα του)**

ΘΕΜΑ : Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο

Α. Σκοπός και περιεχόμενο του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

Το Ολοήμερο Σχολείο έχει εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιεχόμενο. Αξιοποιεί τις δυνατότητες τις οποίες παρέχει ο επιπλέον χρόνος παραμονής των μαθητών στο σχολείο, για να επιτύχει τους δύο βασικούς στόχους του που είναι :

α. Η εμπέδωση των γνώσεων και δεξιοτήτων που διδάσκονται οι μαθητές στο πρωινό πρόγραμμα και

β. Ο εμπλουτισμός του πρωινού προγράμματος με επιπλέον διδακτικά αντικείμενα.

Σε ό,τι αφορά στους μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία παρέχεται η δυνατότητα σχεδιασμού ενός ευέλικτου Ωρολογίου Προγράμματος και η εφαρμογή ενός εξατομικευμένου προγράμματος με βάση τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.

Λειτουργούν επίσης ως Ολοήμερα και Σχολεία Ειδικής Αγωγής ικανοποιώντας τις αυξημένες εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες.

Β. Παιδαγωγική καθοδήγηση και Διοίκηση των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Η καλή λειτουργία του προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού αποτελεί καθήκον της εκπαιδευτικής κοινότητας και αφορά όλα τα στελέχη της Εκπαίδευσης, αλλά και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Το έργο των στελεχών της Εκπαίδευσης (Περιφερειακών Διευθυντών Π.Ε. και Δ.Ε., Προϊσταμένων Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης, Σχολικών Συμβούλων, Διευθυντών Εκπαίδευσης και Προϊσταμένων Γραφείων Π.Ε, Διευθυντών των Δημοτικών Σχολείων) είναι σημαντικό καθ' όσον έχουν τη γενική ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία των Ολοήμερων Δημοτικών της περιοχής ευθύνης τους.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των στελεχών, καθώς και των εκπαιδευτικών καθορίζονται με τη Φ.353.1./324/105657/Δ1/8.10.2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ. (ΦΕΚ 1340.τ.Β' 16.10.2002) και κρίνεται απαραίτητο να είναι σε γνώση όλων.

Γ. Ωράριο λειτουργίας και Πρόγραμμα των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

1.1. Ωράριο λειτουργίας των 6/θεσίων και άνω Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Το ωράριο λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, όπως αναμορφώθηκε με τη Φ.12/ 773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139/23-8-2006 τ.Β') Υπουργική Απόφαση για όλα τα 6/θέσια και άνω Δημοτικά Σχολεία έχει ως εξής:

12:35 - 13:15	40 '	1^η ώρα
13:15 - 13:20	5'	Διάλειμμα
13:20 - 14:00	40'	2^η ώρα
14:00 - 14:40	40´	Φαγητό - ξεκούραση χαλάρωση ^(*1)
14:40 - 14:50	10´	Διάλειμμα
14:50 - 15:30	40´	3^η ώρα
15:30 - 15:40	10´	Διάλειμμα
15:40 - 16:15	35´	4^η ώρα
Προαιρετική Ζώνη		
16:15 - 16:25	10´	Διάλειμμα
16:25 - 17:00	35´	5^η ώρα ^(*2)

(*1) Με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων η ώρα του φαγητού-ξεκούρασης χαλάρωσης μπορεί να μετατίθεται για τις τάξεις Α' και Β' στις 13:20-14:00.

(*2) Λειτουργία Προαιρετικής Ζώνης παρακολούθησης του Ολοήμερου Προγράμματος.

1.2. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα των 6/θεσίων και άνω Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα των 6/θεσίων και άνω Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων ορίζεται με τη Φ.12/773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139/23-8-2006 τ.Β΄) Υπουργική Απόφαση και έχει ως εξής:

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	ΤΑΞΕΙΣ			
	Α΄ - Β΄	Γ΄ - Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
Μελέτη- Προετοιμασία (Υποχρεωτικό)	10	7	7	7
Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	2	2	2	2
Αγγλική Γλώσσα (Υποχρεωτικό)	-	2	2	2
Αθλητισμός (Υποχρεωτικό)	4	-	-	-
Επιλογής α. Αθλητισμός β. Εικαστικά γ. Θεατρική Αγωγή δ. Μουσική ε. Χορός	Επιλογή ΔΥΟ αντικειμένων από 2 ώρες το καθένα (εκτός Αθλητισμού)	Επιλογή ΔΥΟ αντικειμένων από 2 ώρες το καθένα	Επιλογή ΕΝΟΣ αντικειμένου 2 ωρών	Επιλογή ΕΝΟΣ αντικειμένου 2 ωρών
ΣΥΝΟΛΟ	20	15	13	13

α. Υποχρεωτικά Διδακτικά Αντικείμενα:

Για όλα τα τμήματα:

- *Η Μελέτη-Προετοιμασία* (στην Ελληνική Γλώσσα και τα Μαθηματικά).
- *Οι Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση.*
- *Ο Αθλητισμός* για τα τμήματα των τάξεων Α', Β'.
- *Η Αγγλική Γλώσσα* για τα τμήματα των τάξεων Γ', Δ', Ε', ΣΤ'.

β. Διδακτικά Αντικείμενα Επιλογής:

- *Ο Αθλητισμός* για τα τμήματα των τάξεων Γ', Δ', Ε' και ΣΤ'.
- *Τα Εικαστικά* για όλα τα τμήματα.
- *Η Θεατρική Αγωγή* για όλα τα τμήματα.
- *Η Μουσική* για όλα τα τμήματα.
- *Ο Χορός* για όλα τα τμήματα.

1.3. Προαιρετική Ζώνη παρακολούθησης του προγράμματος των 6/θεσίων και άνω Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων.

α. Από το Σχολ. Έτος 2006-2007 με τη Φ.12/773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139/23-8-2006 τ.Β΄) Υπουργική Απόφαση θεσπίζεται Προαιρετική Ζώνη παρακολούθησης του Ολοήμερου Προγράμματος.

Η Προαιρετική Ζώνη λειτουργεί από τις 16:15 μέχρι τις 17:00. Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου, σε συνεργασία με το Δ/ντή του Σχολείου ζητούν με την έναρξη των μαθημάτων από τους γονείς των μαθητών που παρακολουθούν το Ολοήμερο Πρόγραμμα, να δηλώσουν εάν επιθυμούν να παρακολουθήσουν τα παιδιά τους την Προαιρετική Ζώνη. Οι μαθητές που παραμένουν, επιλέγουν επιπλέον 3 διδακτικά αντικείμενα από τα παρακάτω:

β. Διδακτικά Αντικείμενα απογευματινής Προαιρετικής Ζώνης

A/A	ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΩΡΕΣ
1	Μελέτη - Προετοιμασία	1 - 3
2	Λογοτεχνία	1 - 2
3	Μυθολογία – Παραμύθι	1 - 2
4	Θεατρικό παιχνίδι	1 - 2
5	Εικαστικά	1 – 2
6	Μουσική	1 – 2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ		5

Σημείωση:

- Τα Διδακτικά Αντικείμενα 1 έως 3 διδάσκονται από εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ 70.
- Το Θεατρικό παιχνίδι διδάσκεται από εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων κλάδων.
- Τα Εικαστικά διδάσκονται από εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων κλάδων.
- Η Μουσική διδάσκεται από εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων κλάδων.

γ. Ελάχιστος αριθμός για τη δημιουργία τμήματος στην Προαιρετική Ζώνη του Ολοήμερου Σχολείου είναι 10 μαθητές.

δ. Τα πρόσθετα Διδακτικά Αντικείμενα επιλογής και οι ώρες στην Προαιρετική Ζώνη ορίζονται με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας, ο οποίος λαμβάνει υπόψη του τις προτιμήσεις των μαθητών.

2. Ωράριο λειτουργίας και Πρόγραμμα των 1/θεσίων, 2/θεσίων, 3/θεσίων, 4/θεσίων και 5/θεσίων Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

2.1. Ωράριο λειτουργίας των 1/θεσίων, 2/θεσίων, 3/θεσίων, 4/θεσίων και 5/θεσίων Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Το ωράριο λειτουργίας για τα 1/θέσια, 2/θέσια, 3/θέσια, 4/θέσια και 5/θέσια Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία παραμένει ως έχει και ορίζεται με την Φ.20/482/95210/Γ1/9-9-2003 (ΦΕΚ 1325/2003 τΒ΄) Υπουργική Απόφαση που έχει ως εξής:

12.50΄ - 13.30΄	40΄	για τις τάξεις Α΄ - Β΄	1 ^η ώρα
13.30΄ - 13.55΄	25΄	γεύμα - διάλειμμα	
13.55΄ - 14.30΄	35΄	για όλες τις τάξεις	2 ^η ώρα
14.30΄ - 14.40΄	10΄	διάλειμμα	
14.40΄ - 15.15΄	35΄	για όλες τις τάξεις	3 ^η ώρα
15.15΄ - 15.25	10΄	διάλειμμα	
15.25΄ - 16.00΄	35΄	για όλες τις τάξεις	4 ^η ώρα

2.2. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα των 1/θεσίων, 2/θεσίων, 3/θεσίων, 4/θεσίων και 5/θεσίων Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Το βασικό πλαίσιο Ωρολογίου Προγράμματος για τα 1/θέσια, 2/θέσια, 3/θέσια, 4/θέσια και 5/θέσια Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία παραμένει ως έχει και ορίζεται με την Φ.20/482/95210/Γ1/9-9-2003 (ΦΕΚ 1325/2003 τ.Β΄) Υπουργική Απόφαση που έχει ως εξής:

Διδακτικά αντικείμενα	Τάξεις		
	Α΄ - Β΄	Γ΄	Δ΄ - Ε΄ - ΣΤ΄
Μελέτη- Προετοιμασία (Υποχρεωτικό)	10	7 έως 8	7 έως 8
Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (Υποχρεωτικό)	2	2	2
Αγγλική Γλώσσα (Υποχρεωτικό)	-	2 έως 4	2 έως 4

<p>Επιλογής</p> <p>Αθλητισμός</p>	<p>Ο Αθλητισμός 4 ώρες – είναι υποχρεωτικές για τις τάξεις Α΄ - Β΄.</p>	<p>Οι ώρες και τα αντικείμενα επιλογής για τη Γ΄ τάξη εξαρτώνται από το τμήμα</p>	<p>Επιλογή ενός ή δύο αντικειμένων (ανάλογα με την κατανομή των τμημάτων) από 2 ώρες.</p>
<p>Εικαστικά Θεατρική Αγωγή Μουσική Χορός</p>	<p>Για τα υπόλοιπα επιλογή δύο αντικειμένων από 2 ώρες το καθένα.</p>	<p>συνδιδασκαλίας, στο οποίο εντάσσεται η τάξη αυτή.</p>	

Σε όλα τα σχολεία για το αντικείμενο της Προετοιμασίας (Μελέτης), λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

α. Οι ώρες Μελέτης-Προετοιμασίας για τα τμήματα των Α΄, Β΄ τάξεων είναι 10 την εβδομάδα, ενώ λαμβάνεται πρόνοια, ώστε για το ίδιο αντικείμενο στο πρόγραμμα των τμημάτων των υπόλοιπων τάξεων να διατίθενται 7-8 ώρες.

β. Υποχρεωτικά μαθήματα:

Για όλα τα τμήματα:

- **Η Μελέτη-Προετοιμασία** (στην Ελληνική Γλώσσα και τα Μαθηματικά)
- **Οι Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση**, εφόσον το σχολείο στελεχωθεί με εκπαιδευτικό της αντίστοιχης ειδικότητας.

Για τα τμήματα των τάξεων Α΄, Β΄ : **Ο Αθλητισμός**
 Για τα τμήματα των τάξεων Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ : **Η Αγγλική Γλώσσα**

γ. Προαιρετικά μαθήματα :

Για τα τμήματα των τάξεων Γ΄, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ : **Ο Αθλητισμός**

Για όλα τα τμήματα : **Τα Εικαστικά**
 : **Η Θεατρική Αγωγή**
 : **Η Μουσική**
 : **Ο Χορός**

3. Η Πρωινή Ζώνη του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

Η Πρωινή Ζώνη του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου λειτουργεί τις ώρες 07.00΄-08.00΄, εφόσον σε αυτή συμμετέχουν 5 μαθητές και άνω, λαμβανομένου πάντοτε υπόψη και του κοινωνικού χαρακτήρα του θεσμού. Στα συστεγαζόμενα σχολεία, εφόσον ο αριθμός είναι μικρός, γίνονται κοινά τμήματα. Επομένως, για τη λειτουργία της Πρωινής Ζώνης ο αριθμός των 5 μαθητών μπορεί να προκύψει απ' όλες τις σχολικές μονάδες που συστεγάζονται και έχουν κοινό ωράριο εργασίας.

Ο σύλλογος διδασκόντων και στην περίπτωση των συστεγαζόμενων από κοινού οι σύλλογοι διδασκόντων, με εισήγηση του Διευθυντή ή των Διευθυντών, ορίζουν τον ή τους εκπαιδευτικούς που θα είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή του προγράμματος της Πρωινής Ζώνης. Δεν μπορεί όμως να ανατεθεί η Πρωινή Ζώνη του Ολοήμερου Σχολείου σε

εκπαιδευτικό που συμμετέχει στο πρόγραμμα της απογευματινής ζώνης, αφού αυτό θα είχε ως συνέπεια την εργασία του με διακεκομμένο ωράριο.

Ο Διευθυντής του Σχολείου, σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό ή τους εκπαιδευτικούς που αναλαμβάνουν την Πρωινή Ζώνη και με την καθοδήγηση του αρμόδιου Σχολικού Συμβούλου, καταρτίζει το πρόγραμμα της Πρωινής Ζώνης, το οποίο περιλαμβάνει κυρίως την προετοιμασία των μαθημάτων της ημέρας (ενδεικτικά αναφέρονται η επανάληψη της ορθογραφίας, ο έλεγχος των «κατ' οίκον» εργασιών, η ανάγνωση του κειμένου της ημέρας από τη Γλώσσα, η επίλυση τυχόν αποριών από τη μελέτη του μαθητή).

Δ. Θέματα λειτουργίας

1. Εφημερεύοντες - Επιτήρηση μαθητών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα

Με πράξη του συλλόγου διδασκόντων ορίζονται οι εφημερεύοντες (συμπεριλαμβανομένων και των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων που προσλαμβάνονται για τις ανάγκες του Ολοήμερου Προγράμματος) και καθορίζονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες τους. Αντίγραφο του πρακτικού αναρτάται στο γραφείο του Διευθυντή και στο γραφείο των εκπαιδευτικών.

Οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που συμπληρώνουν το ωράριο τους σε δύο σχολεία κάνουν εφημερία μόνο στο ένα, σ' αυτό που διδάσκουν τις περισσότερες ώρες.

Καθήκοντα εφημερίας δεν ανατίθενται σε εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων που διδάσκουν σε τρία και περισσότερα σχολεία, όταν τουλάχιστον το ένα από αυτά λειτουργεί σε χωριστό κτίριο.

2. Κατανομή των τμημάτων του Ολοήμερου Προγράμματος

Για την κατανομή των ολοήμερων τμημάτων των Δημοτικών Σχολείων θα λαμβάνεται υπόψη η Κοινή Υπουργική Απόφαση (Φ.3/897/97652/Γ1/2006, ΦΕΚ. 1507/τ.Β'), σύμφωνα με την οποία η οργανικότητα των Δημοτικών Σχολείων προσδιορίζεται από την αναλογία: 25 μαθητές προς ένα δάσκαλο.

Επισημαίνεται ότι τα τμήματα του Ολοήμερου περιλαμβάνουν μέχρι 25 μαθητές. Για τη δημιουργία τμημάτων ακολουθείται η γενική κατεύθυνση ότι σε ένα Ολοήμερο με αριθμό μαθητών από 26 έως 50 η κατανομή γίνεται σε τμήμα μικρών τάξεων (Α, Β) και σε τμήμα μεγάλων τάξεων (Γ, Δ, Ε, ΣΤ), χωρίς βεβαίως να αποκλείεται και διαφορετική κατανομή των τάξεων στα δύο τμήματα, εφόσον αυτό επιβάλλεται από το μεγάλο αριθμό μαθητών συγκεκριμένων τάξεων.

Για τη στελέχωση του Ολοήμερου Προγράμματος, με τον αριθμό των δασκάλων που είναι απαραίτητοι για την κάλυψη των ωρών της μελέτης- προετοιμασίας, σας θέτουμε υπόψη το παρακάτω πλαίσιο:

- 1 - 50 μαθητές : 1 δάσκαλος
- 51 - 100 μαθητές : 2 δάσκαλοι
- 101 - 150 μαθητές : 3 δάσκαλοι
- 151 - 200 μαθητές : 4 δάσκαλοι, κοκ.

Υποτμήματα δημιουργούνται **μόνο** για το διδακτικό αντικείμενο της Αγγλικής Γλώσσας σε περιπτώσεις κοινών τμημάτων μαθητών των τάξεων Α' κα Β' με μαθητές των τάξεων Γ', Δ', Ε' και ΣΤ'.

3. Ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος - Αναστολή λειτουργίας Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου

α. Στα πολυθέσια σχολεία (από 6/θέσια και άνω) ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 15 μαθητές.

β. Στα 4/θέσια και 5/θέσια σχολεία ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 10 μαθητές.

γ. Στα ολιγοθέσια σχολεία (1/θέσια, 2/θέσια, 3/θέσια) ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 5 μαθητές.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (τοπικές συνθήκες, ιδιαίτεροι λόγοι, απομακρυσμένα χωριά κλπ) με εισήγηση του οικείου Σχολικού Συμβούλου και του Διευθυντή Εκπαίδευσης ο ελάχιστος αριθμός των μαθητών στα πολυθέσια και ολιγοθέσια σχολεία μπορεί να ορίζεται διαφορετικά.

Σε περιπτώσεις μη συμμετοχής του ελάχιστου αριθμού μαθητών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα ή σε άλλες περιπτώσεις που είναι αδύνατη η λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος, μπορεί να ανασταλεί η λειτουργία του για ένα έτος με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Π.Ε. και Δ.Ε, ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του οικείου Σχολικού Συμβούλου και του Διευθυντή Εκπαίδευσης.

Οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης υποβάλλουν προς ενημέρωση στη Διεύθυνση Σπουδών Π.Ε μέχρι τις 12-10-2007 πίνακα Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων, τα οποία με απόφασή τους δεν θα λειτουργήσουν ως Ολοήμερα και στον οποίο θα φαίνεται ο λόγος αναστολής του Προγράμματος.

4. Συμπλήρωση υποχρεωτικού διδακτικού ωραρίου

Πριν από την ανάθεση του διδακτικού έργου στους δασκάλους (δηλαδή την κατανομή των τμημάτων και των τάξεων στους εκπαιδευτικούς, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τμήματα του ολοήμερου) θα πρέπει να υπολογιστούν οι πραγματικές ανάγκες του ολοήμερου σε δασκάλους, ώστε να οριστεί πόσοι δάσκαλοι θα διδάσκουν αποκλειστικά στο ολοήμερο και πόσοι θα συμπληρώνουν σ' αυτό μέρος του υποχρεωτικού διδακτικού τους ωραρίου. Ο υπολογισμός αυτός είναι απαραίτητος και για τον υπολογισμό των υπεραριθμιών που πιθανόν να προκύπτουν σε κάποιο σχολείο, ώστε να καλυφθούν ευρύτερες ανάγκες των σχολείων του Γραφείου Εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συνεργάζονται με το Διευθυντή και τους εκπαιδευτικούς των ολοήμερων τμημάτων, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους ή αναλαμβάνοντας (δάσκαλοι και εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων) μέρος των δραστηριοτήτων τους. Επισημαίνεται ότι για την συμπλήρωση ωραρίου (δασκάλων και εκπαιδευτικών ειδικοτήτων) στο Πρόγραμμα του Ολοήμερου, τηρείται σε κάθε περίπτωση η σχετική διάταξη του Νόμου, σύμφωνα με την οποία ο εκπαιδευτικός δεν υποχρεούται να παραμείνει στο σχολείο πέραν των 6 ωρών.

5. Συγκρότηση κοινών τμημάτων των συστεγαζόμενων σχολείων

Τα συστεγαζόμενα σχολεία συγκροτούν ενιαία τμήματα ολοήμερου, ώστε να διευκολύνεται η κατά ομάδες τάξεων κατανομή των μαθητών σε ενιαία τμήματα.

6. Συνεργασία των δασκάλων του Πρωινού Προγράμματος με τους δασκάλους του Ολοήμερου Προγράμματος.

α. Για την επιτυχία του προγράμματος του Ολοήμερου Σχολείου οι δάσκαλοι του πρωινού – κανονικού προγράμματος συνεργάζονται στενά με τους δασκάλους του Ολοήμερου Προγράμματος, ανταλλάσσουν απόψεις και επανασχεδιάζουν τη διδασκαλία τους, όπου κριθεί απαραίτητο.

β. Οι δάσκαλοι των τμημάτων μιας τάξης συνεργάζονται στενά μεταξύ τους, ώστε να βρίσκονται κατά το δυνατόν στην ίδια διδακτική ενότητα και σχεδιάζουν από κοινού φύλλα εργασίας, με στόχο και την καλύτερη λειτουργία του προγράμματος του Ολοήμερου Σχολείου.

7. Συνεργασία των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων

Ο διευθυντής του σχολείου, με την πρόσληψη των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων και την ανάθεση διδασκαλίας στο σχολείο, διαθέτει στους εκπαιδευτικούς φάκελο (portfolio) με το αντίστοιχο αναλυτικό πρόγραμμα κάθε ειδικότητας και τις εγκυκλίους για το Ολοήμερο Σχολείο, ώστε αυτός να ενημερωθεί πλήρως.

Οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων του Πρωινού Προγράμματος συνεργάζονται στενά με τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων του Ολοήμερου Προγράμματος, ανταλλάσσουν απόψεις και κάνουν διορθωτικές παρεμβάσεις, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων του Ολοήμερου Προγράμματος:

- υποβάλλουν σε τρία (3) αντίγραφα **ετήσιο, τριμηνιαίο και μηνιαίο προγραμματισμό των δραστηριοτήτων τους**. Ένα αντίγραφο διαβιβάζεται στον οικείο Σχολικό Σύμβουλο, ένα παραμένει στο σχολείο και ένα το έχει για πιστή εφαρμογή ο εκπαιδευτικός.
- προσφέρουν τις υπηρεσίες τους καθ' όλη τη διάρκεια του ωραρίου τους για την καλή λειτουργία του σχολείου.
- συμμετέχουν στις κοινές συσκέψεις και συνεδριάσεις του συλλόγου διδασκόντων για θέματα που αφορούν τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος.
- ενημερώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα τους γονείς των μαθητών του Ολοήμερου Προγράμματος.

8. Σίτιση

Στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο προβλέπεται χρόνος για το γεύμα των παιδιών που ετοιμάζουν οι γονείς από το σπίτι. Η ώρα του γεύματος δεν καλύπτει μόνο βιολογικές ανάγκες, αλλά έχει και παιδαγωγική αξία επειδή διευρύνει το πεδίο εμπειριών και γνώσεων των παιδιών, δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να κατακτήσουν δεξιότητες, να αναπτύξουν την αυτονομία τους και να επικοινωνήσουν.

Θεωρείται σημαντικό τα παιδιά να γευματίζουν, ήρεμα, αργά, χωρίς θόρυβο, συνωστισμό και βιασύνη, που είναι σοβαρές αιτίες κόπωσης.

Ο Υποδιευθυντής – Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος κατά τη διάρκεια του γεύματος αξιοποιεί τις καθημερινές εμπειρίες και τα διαφορετικά βιώματα των μαθητών και τις μετατρέπει σε θετικές πηγές μάθησης. Για αυτό, πρωταρχικός μας στόχος είναι να συμμετέχουν τα παιδιά ενεργά στον προγραμματισμό και στην οργάνωση της διαδικασίας του γεύματος.

Όπου δεν υπάρχει ειδικός χώρος σίτισης, το σχολείο χρησιμοποιεί ως χώρο σίτισης μία αίθουσα διδασκαλίας, η οποία δεν φιλοξενεί τις δραστηριότητες του Ολοήμερου Σχολείου. Σε κάθε περίπτωση πάντως λαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα (π.χ. χρησιμοποίηση τραπέζομάντιλων μιας χρήσης, σχολαστική καθαριότητα προ και μετά του γεύματος), ώστε η αίθουσα αυτή να είναι έτοιμη προς χρήση αμέσως μετά το γεύμα.

Η ώρα του φαγητού – ξεκούρασης – χαλάρωσης εντάσσεται στην παιδαγωγική διαδικασία και θεωρείται ως διδακτική ώρα για τον Υποδιευθυντή – Υπεύθυνο του Ολοήμερου Προγράμματος ή τον Υπεύθυνο του Ολοήμερου Προγράμματος των 6/θεσίων και άνω Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων.

9. Υπεύθυνος Ολοήμερου Προγράμματος

Σε κάθε σχολείο υπεύθυνος είναι ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος, **ο οποίος παραμένει μέχρι τη λήξη του υποχρεωτικού Ολοήμερου Προγράμματος**, ανεξάρτητα αν διδάσκει ή όχι την τελευταία ώρα και φροντίζει για την ασφαλή αποχώρηση των μαθητών.

Σε περίπτωση λειτουργίας τμήματος ή τμημάτων στην Προαιρετική Ζώνη υπεύθυνος είναι ο αντίστοιχος εκπαιδευτικός που διδάσκει στο τμήμα.

10. Αντικατάσταση Διδακτικών Αντικειμένων

Αν δεν καταστεί δυνατό να καλυφθούν οι θέσεις των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων για τα αντικείμενα που έχουν ζητηθεί από τους γονείς, στις αντίστοιχες ώρες εντάσσονται άλλα Διδακτικά Αντικείμενα για τα οποία υπάρχει διαθέσιμος αριθμός εκπαιδευτικών. Σε περίπτωση που και αυτό δεν μπορεί να γίνει, επειδή δεν υπάρχουν αιτήσεις ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών, τις αντίστοιχες ώρες τις αναλαμβάνει ο δάσκαλος (με εξαίρεση τα αντικείμενα της Αγγλικής Γλώσσας και των Νέων Τεχνολογιών, για τα οποία ισχύει ειδική διαδικασία στελέχωσης) για να διδάξει αντικείμενα της αρμοδιότητάς του ή αντικείμενα ειδικοτήτων μετά από εισήγηση του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας και έγκριση του Σχολικού Συμβούλου, εφαρμόζοντας τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών.

11. Περιπτώσεις αδυναμίας στελέχωσης των τμημάτων από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων.

α. Έλλειψη εκπαιδευτικών Αγγλικής

Στην περίπτωση που δεν καταστεί δυνατό να καλυφθούν οι θέσεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής, οι ώρες προστίθενται στις ώρες του δασκάλου, οπότε στις τάξεις Γ', Δ', Ε', ΣΤ' θα υπάρχει μεγαλύτερος χρόνος για την προετοιμασία και την ενισχυτική διδασκαλία στη Γλώσσα και τα Μαθηματικά.

β. Έλλειψη εκπαιδευτικών πληροφορικής

Στην περίπτωση που δεν καταστεί δυνατόν να καλυφθούν οι θέσεις των εκπαιδευτικών Πληροφορικής, οι δύο (2) ώρες της Πληροφορικής διατίθενται για άλλο διδακτικό αντικείμενο επιλογής, ενώ στις περιπτώσεις που ούτε αυτό καταστεί δυνατό, οι 2 ώρες προστίθενται στις ώρες του δασκάλου.

Ε. Υποδομές – Εποπτικά Μέσα Διδασκαλίας

Για την ομαλή εφαρμογή του Προγράμματος του Ολοήμερου με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου, λαμβάνεται μέριμνα ώστε να αξιοποιούνται όλες οι υποδομές των σχολικών μονάδων που διατίθενται και για το κανονικό πρόγραμμα. Το ίδιο ισχύει και για τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας. Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Σχολείου προνοεί ώστε ο κατάλογος με τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας του κανονικού προγράμματος να γνωστοποιείται εγκαίρως και στους εκπαιδευτικούς (κυρίως των

εκπαιδευτικών ειδικοτήτων), προκειμένου αυτά να αξιοποιούνται κατά τη διδακτική εργασία. Κανονικό και Ολοήμερο Πρόγραμμα εκφράζουν μια ενιαία αντίληψη και φιλοσοφία για την εκπαίδευσή μας και κατά τούτο η συνύπαρξή τους στο επίπεδο της σχολικής μονάδας συνεπάγεται και την ανάλογη στάση και συμπεριφορά του συνόλου του διδακτικού προσωπικού.

ΣΤ. Συνεργασία με τους γονείς

Για την αποδοτικότερη λειτουργία του Ολοήμερου Σχολείου, η εκπαιδευτική κοινότητα χρειάζεται τη συνεργασία των γονέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για το σκοπό αυτόν, καθιερώνονται, ανά δίμηνο, συναντήσεις συνεργασίας που θα πραγματοποιούνται με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου, του Σχολικού Συμβούλου και του αρμόδιου Διοικητικού Προϊσταμένου, στις οποίες θα εξετάζεται από κοινού η πορεία εφαρμογής του θεσμού και θα λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για την ενίσχυσή του.

Ζ. Επισήμανση στοιχείων απαραίτητων για την οργάνωση του Ολοήμερου Σχολείου

Για τον καλύτερο προγραμματισμό και την οργάνωση του Ολοήμερου Σχολείου επισημαίνουμε τα παρακάτω σημεία:

α. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η επιτυχής εφαρμογή του προγράμματος προϋποθέτει την παρακολούθησή του από όλους τους μαθητές που συμμετέχουν στο ολοήμερο μέχρι τη λήξη του, στις 16.00΄ ή στις 16.15΄. **Επομένως, δεν θα γίνουν αποδεκτά αιτήματα για πρόωρη αποχώρηση μαθητών, αφού αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία εφαρμογής του προγράμματος και κατά συνέπεια την ακύρωση του παιδαγωγικού του ρόλου.** Η προαιρετικότητα ισχύει όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών στο πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, κατόπιν σχετικής αίτησης και όχι στην προαιρετική παρακολούθηση του προγράμματος όσων έχουν δηλώσει συμμετοχή. **Η προαιρετικότητα ισχύει επίσης για την παρακολούθηση της προαιρετικής ζώνης 16.15΄ - 17.00΄ στα 6/θέσια και άνω Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία.**

β. Τα τμήματα του Ολοήμερου συγκροτούνται έγκαιρα (από τον Ιούνιο) και, για το λόγο αυτόν, το Π.Υ.Σ.Π.Ε., οι αρμόδιοι Προϊστάμενοι φροντίζουν για την τοποθέτηση στα σχολεία του απαιτούμενου αριθμού δασκάλων, καθώς και για την πρόσληψη των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων, ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή του προγράμματος από την πρώτη ημέρα έναρξης των μαθημάτων.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, θα πρέπει, εντός του πρώτου δεκαημέρου του μηνός Σεπτεμβρίου, να ληφθούν από όλους τους εμπλεκόμενους (σχολική μονάδα και προϊστάμενο υπηρεσίας) τα απαραίτητα μέτρα για την έγκαιρη λειτουργία του Ολοήμερου.

γ. Οι Διευθυντές των σχολείων, ο Υποδιευθυντής – Υπεύθυνος του Ολοήμερου ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος παρακολουθούν και ελέγχουν συστηματικά την ορθή εφαρμογή των απαραίτητων διαδικασιών για την επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος.

Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος, σε συνεργασία με το Διευθυντή του σχολείου, είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση της φοίτησης των μαθητών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα. Σε περιπτώσεις αύξησης ή μείωσης του αριθμού των μαθητών που παρακολουθούν το πρόγραμμα του Ολοήμερου Σχολείου, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, ενημερώνουν με έγγραφό τους τον Προϊστάμενο του Γραφείου ή το Διευθυντή Εκπαίδευσης.

δ. Κατά την ημερομηνία έναρξης της νέας σχολικής χρονιάς οι γονείς και οι μαθητές ενημερώνονται για τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των τμημάτων του Ολοήμερου, για το πρόγραμμα που θα εφαρμοστεί από την επόμενη ημέρα, καθώς και για τη λειτουργία της Προαιρετικής Ζώνης στα 6/θέσια και άνω Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία.

ε. Η εκπαιδευτική κοινότητα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στα μέλη της, έχει την ευθύνη για την απρόσκοπτη και ομαλή λειτουργία των ολοήμερων τμημάτων.

Σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από τη στελέχωση με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων, το Ολοήμερο λειτουργεί με κανονικό ωράριο και πρόγραμμα με το δάσκαλο του τμήματος, από την επόμενη ημέρα του Αγιασμού, εφαρμόζοντας από τις κείμενες διατάξεις διδακτικό ωράριο.

στ. Οι Προϊστάμενοι και οι Διευθυντές Εκπαίδευσης έχουν την ευθύνη για τη συγκρότηση, τη στελέχωση και τη λειτουργία των τμημάτων.

η. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι είναι υπεύθυνοι για τη σύνταξη και εφαρμογή του Προγράμματος, την επιστημονική και παιδαγωγική στήριξη των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στο Ολοήμερο.

Εσωτ. Διανομή

1. Γραφείο κας Υπουργού
2. Γραφείο κ. Υφυπουργού
3. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
4. Γραφείο κ. Ειδικού Γραμματέα Σπουδών, Επιμόρφωσης και Καινοτομιών
5. Γενικό Διευθυντή Διοίκησης Προσωπικού Πρωτ/θμιας και Δευτ/θμιας Εκπ/σης
Διεύθυνση Προσωπικού Π.Ε.
6. Διεύθυνση Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων
7. Διεύθυνση ΠΟΔΕ
8. Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής
9. Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής
10. Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης
11. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Τμ. Α/θμιας Εκπ/σης)
12. Διεύθυνση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπ/κών Δραστηριοτήτων
13. Διεύθυνση Σπουδών Δ.Ε.
14. Διεύθυνση Σπουδών Π.Ε.

Ο ΕΙΔ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΡΑΜΜΑΣ